

IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK GYŰJTÉSE

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULATBAN TARTOTT ELŐADÁSBÓL

ÍRTA: LYKA KÁROLY

Az iparművészet alkotásait kétféle célból szokás gyűjteni: az egyik az otthon felékesítése, fokozatos berendezése, a másik a muzeális, tudományos jellegű gyűjtés, amely történeti, kulturális és művészeti jelentőségű sorozatok összeállítására törekszik. Bármily különböző e kétféle gyűjtés célja, egy dologban meg szokott egyezni mind a kettő: megáll a jelennél s csak a multnak szenteli figyelmét, szeretetét.

A jelen iparművészetének ez a rendszeres elhanyagolása nagyon feltűnő, hozzá még káros is az élő iparművészetre nézve, kétséssé teszi ennek felvirágzását, sorsát, megvonja tőle a tápláló talajt. Nem hagyhatjuk szó nélkül.

Azok, akik lakásuk berendezésénél ma is »régi stílust« keresnek, felékesítésénél csak régiségeket gyűjtenek, többnyire egy szerencsétlen félreértésnek áldozatai. Felkapták a jelszót: a lakás stílusos legyen. De félreértették annak igazi tartalmát. Hogy az úrnő szobája rokoko-stílusú, a dolgozó-szoba renaissance, az ebédlő barokk legyen (az előszoba pedig a kőkorszak módjára — hogy ez se hiányozzék — szarvasagancsokkal legyen díszítve kalap-kabátfogás céljára), ez éppen nem jelent stílusosságot, mert hisz a történeti stílus egy bizonyos korszaknak tartozéka s magában még nem jelent semmiféle művészeti értéket. Különösen nem, ha mint szokás, esupa hamisítvány vagy utánzat hordja magán egy ilyen »stílus« jegyeit. Elég sok művészietlen, sőt rossz munkát ösmerünk a sok jó mellett a mult stílus-korszakaiból. Hányszor esik meg, hogy nagyapáink a padlásra hordották ezt vagy azt a — nem mindig jó — bútort. Az unokák most lehozzatják onnan s mert »már régi«, egyúttal nagyon művészinak értékelik. Hogy valami csak azért válik művészi értékűvé, mert régi, oly felfogás, amelyet aligha fog osztani művészethez értő ember.

Míg az átlagos közönség körében rendes jelenség, hogy művészeti hamisítványokból állítja össze legmeghittebb környezetét, addig a módszeres és képzett gyűjtő óvakodik ugyan a hamisítványoktól és utánzatoktól s valóban művészeti értékeket gyűjt, de e tevékenységéből rendszeresen kirekeszti a jelen művészetét. Mintha csak azt akarná ezzel mondani, hogy a jelen iparművészeti tárgyainak művészeti értéke még nem állotta ki a tűzpróbát, még kétes, mily utakra fog térni, nem-e pusztá divat vagy múlt epizód. Itt a jelen művészete szülőtteinek az a bűnük, hogy még nem régiek, hogy egy még élő művészet gyermekei, hogy esetleg egy kezdet híradói. De mi lett volna a gotikából, mi a renaissance-ből vagy barokkból, ha az emberek akkor is így gondolkodtak volna? Mily szegénnyé sorvadt volna művészeti kinestárunk, ha akkor csak azért mellőzték volna azt a művészetet, mert még új, mert még nem állotta ki a tűzpróbát.

Amellett ez a beállítás igazságtalan is. Akárhány múzeumban lógó gobelint ösmernek, amelynek művészeti értéke sokszorosan esekélyebb, mint például a mi mai gödöllői gobelinjeinké. Igaz, az utóbbiak színben gazdagok, a régi gobelinek »elökelően« sápadtak. De az az »elökelő« sápadtság alapján véve nem volt annak a régi mesternek szándéka, színes volt bizony az is, esakhogy az idő fakóvá súrolta. Itt tehát az az eset áll elő, hogy egy műtárgynak művészeti erényét tudnak be egy — hibát. Valami »művészivé« lett, mert — elromlott!

Ki merné állítani, hogy Zsolnay legszebb keramikai munkái művészeti érték dolgában nem érnek fel bármely más korszak hasonló technikájú mesterműveivel? Pedig maiak.

Hazánkban nem is egy esipkegyűjtemény gyűjtötte szeretettel a mult e nemű munkáit. De megtaláljuk-e valamennyiben a modern magyar esipke legszebb darabjait is? Nemsokára ott tartunk majd ezen a téren, hogy

Amerikába kell utaznunk magyar esipke-tanulmányaink során, mert odavitték láda-számra az akkor még új, még élő esipke-művészetünk gazdag sorozatát.

Ily részvétlenség következtében gyérült meg élő terrakotta-művészetünk, élő apróbronzunk és senyved plakettművészetünk. Szinte elámulunk e részvétlenségen és semmibe-vevésen, amikor tudjuk, mily nagy megbe-csülésben részesítették kisplasztikánkat csak nemrégiben is a külföld nagy központjaiban. Nálunk azonban ezek helyett inkább régi szobrok stílustalanul lekiesinyített kópiáit vásárolják az emberek.

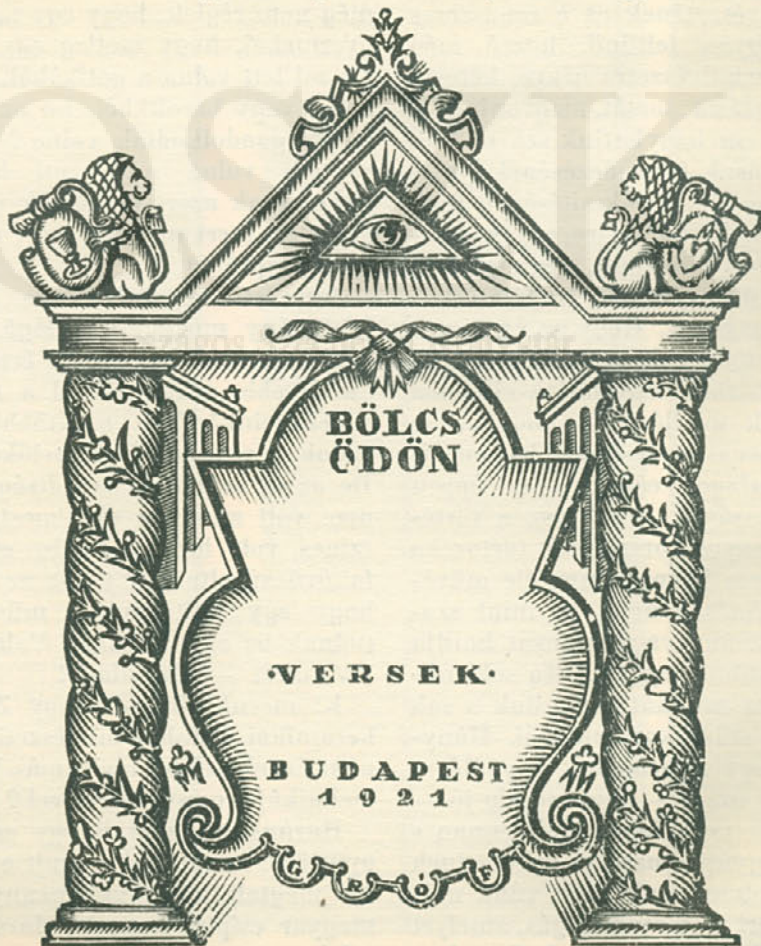
Rézkarcoló-gárdánk egyik sikert aratta és aratja a másik után a — külföldön. Itthon alig akad vevő erre a finom és nemes technikára.

— Három példányt el tudok adni minden lemez után, — mondta nekem egy fiatal gra-

fikus — az egyiket a Szépművészeti Múzeum veszi meg, a másikat egy ismert műgyűjtő, a harmadik : az egy ösmeretlen X, aki mindig akad. Ezzel persze a lemez ára, a munka ideje sem térül meg.

Csupa olyan esetet említettem, amelyek értékes, a külföld által is ilyenek elismert művekre vonatkoznak. Vajjon mi a bűne ennek a sikert aratott, nálunk azonban a gyűjtőtől mellőzött művészetnek? Csak az, hogy mai, hogy a jelené, hogy kortársunk. Meg kell előbb halnia, régivé kell előbb válnia, hogy beboesáttatást kapjon.

A baj csak az, hogy ezzel a felfogással körülbelül meghúzzuk a lélekharangot élő ipar-művészetünk felett. S ezzel kultúránkat nem kiesiny mértékben szegényítjük meg. Amire éppen ma, midőn a kultúra az egyetlen fegyverünk, semmiképpen sines szükségünk.

Gróf József: Címlap.